



# SANDAN- OPDRACHT

Alternatieve communicatie

Jelena Rambour  
Inforamtievaardigheden  
Vives Kortrijk  
2018-2019

## Inhoudsopgave

<b>1 Algemene onderwerpsverkenning</b> .....	<b>3</b>
1.1 Vertaal je thema/ informatievraag in een aantal trefwoorden of zoektermen.....	3
1.2 Gebruik stapsgewijs drie van je zoektermen voor een verkennende, vergelijkende zoekopdracht. ....	4
1.3 Limo .....	7
1.4 Kwaliteit zoekresultaten .....	8
1.5 Kritische terugblik op algemene verkenning.....	9
1.6 Mogelijke onderzoeks- of informatievragen.....	10
<b>2. Basistekst</b> .....	<b>11</b>
2.1 Bronvermelding basistekst.....	11
2.2 Bronvermelding bis .....	11
2.3 Context.....	11
2.4 Verneem meer over de auteur .....	11
2.5 Structuur .....	11
2.6 Soortgelijke info zoeken en aanduiden .....	11
2.7 Lijsten met de gelijksoortige info .....	12
<b>3. Beschikking krijgen en meer zoeken</b> .....	<b>14</b>
3.1 Vindplaats bronnen.....	14
3.2 Auteur(s) basistekst .....	15
3.3 Het colofon als snelle info .....	16
3.4 Verder zoeken buiten basistekst .....	16
<b>4. Contextualiseren</b> .....	<b>19</b>
4.1 Organisaties.....	19
4.2 Juridische documenten .....	19
4.3 Maatschappelijke context.....	19
4.4 Statistieken .....	20
<b>5. Afwerking individueel werkdocument</b> .....	<b>22</b>
5.1 Maak jouw document aantrekkelijk en gestructureerd. ....	22
5.2 Controleer op volledigheid. ....	22
5.3 Formuleer een persoonlijk besluit over de opdracht.....	22
<b>6. Bronnenlijst</b> .....	<b>23</b>



## 1 Algemene onderwerpsverkenning

1.1 Vertaal je thema/ informatievraag in een aantal trefwoorden of zoektermen is een gebied van de klinische praktijk, waar geprobeerd wordt de beperkingen en het ontwikkelingspatroon van de invaliditeit van personen met ernstige expressieve communicatiestoornissen tijdelijk of permanent te compenseren. Het gaat dan bijvoorbeeld om mensen die ernstig beperkt zijn in het schrijven en/of spreken.

(<http://www.ninafoundation.eu/index.php/voor-ouders/behandeling-van-as/75-communicatiehulpmiddelen/202-augmentatieve-en-alternatieve-communicatie-aac>)

alternatief= afwijkend, ander, uitwijkmogelijkheid

communicatie= kennisgeving, verbinding, mededeling

(<https://synoniemen.net/index.php?zoekterm=communicatie>)

Communicatiehulpmiddelen voor alternatieve communicatie: Schrijfbord, letterkaart, aanwijskaarten, signalenkaart, vragenlijst, PowerPoint, geluidsopname, toevoegen, gebaren, filmpje, foto's

(<http://www.ikkannietpraten.be/documenten/overzicht.pdf>)

Alternatieve communicatieapps: WhatsApp Messenger, skype, meebo, VikingTalk, Fring

(<https://www.techpulse.be/article/131919/vijf-alternatieve-communicatie-apps/>)

Alternatieve communicatie= ondersteunde communicatie

Voorbeelden: tablets om te praten, eenvoudige communicatiehulpmiddelen, apps

(<https://www.modemadvies.be/oc.html#>)

Voorbeelden doelgroepen alternatieve communicatie:

Mensen in armoede, mensen met een handicap, mensen van allochtone afkomst,...

([http://www.antwerpen.be/docs/Stad/Bedrijven/Sociale\\_zaken/SZ\\_Emanc/brochure\\_communicatie\\_voor\\_iedereen.pdf](http://www.antwerpen.be/docs/Stad/Bedrijven/Sociale_zaken/SZ_Emanc/brochure_communicatie_voor_iedereen.pdf))

Deze cursus wordt aangeboden in het derde jaar van de bacheloropleiding logopedie en heeft als voornaamste doel de student kennis te laten maken met de mogelijkheden van moderne technische hulpmiddelen voor ondersteunde communicatie. Er is gekozen voor een multidisciplinaire aanpak die zowel de gebruikersaspecten als de technische aspecten behandelt die relevant zijn voor de diagnose van de gebruiker en de keuze van het meest geschikte hulpmiddel. De verschillende communicatievormen worden binnen een internationale context benaderd. Het onderzoek binnen de wereld van alternatieve communicatie wordt uitgewerkt binnen een geïndividualiseerde opdracht met persoonlijke reflectie.

(<https://studiegids.ugent.be/2016/NL/studiefiches/D001099.pdf>)

## 1.2 Gebruik stapsgewijs drie van je zoektermen voor een verkennende, vergelijkende zoekopdracht.

Ik heb door deze verschillende zoekmachines te gebruiken gemerkt dat er op google niet altijd de meeste zoekresultaten te vinden zijn. Op Bing, Yahoo en Ecosia zijn er soms meer resultaten te vinden. Het verbaasde me echt dat er toch evenveel te vinden is bij de andere zoekmachines. Er zijn uiteindelijk ook wel veel gelijkenissen want soms vind je gewoon exact dezelfde pagina's. Het kan dus zeker interessant zijn om eens te kijken op deze zoekmachines.

Zoekterm 1: alternatieve communicatie

### GOOGLE

Totaal	3.120.000
Boek	4.340
Artikel krant	7.740
Site concrete organisatie	858.000
Video	11.500
Eindwerk	29.500

### YAHOO

Totaal	655.000
Boek	3.660.000
Artikel krant	644.180
Site concrete organisatie	4.595.000
Video	5.000.000
Eindwerk	644.000

### BING

Totaal	482.000
Boek	3.550.000
Artikel krant	6.300
Site concrete organisatie	4.780.000
Video	5.400.000
Eindwerk	576.000

## ECOSIA

Totaal	413.000
Boek	3.550.000
Artikel krant	600.000
Site concrete organisatie	4.790.000
Video	5.400
Eindwerk	576.000

## Zoekterm 2: doelgroepen alternatieve communicatie

### GOOGLE

Totaal	275.000
Boek	1.120
Artikel krant	970
Site concrete organisatie	260.000
Video	1.700
Eindwerk	19.400

### YAHOO

Totaal	995.000
Boek	278.000
Artikel krant	122.000
Site concrete organisatie	653.000
Video	405.000
Eindwerk	91.700

### BING

Totaal	963.000
Boek	124.000
Artikel krant	35.700
Site concrete organisatie	443.000
Video	216.000
Eindwerk	34.400

## ECOSIA

Totaal	960.000
Boek	147.000
Artikel krant	35.700
Site concrete organisatie	443.000
Video	216.000
Eindwerk	34.400

## Zoekterm 3: communicatiehulpmiddelen voor alternatieve communicatie

### GOOGLE

Totaal	50.700
Boek	31.900
Artikel krant	129.000
Site concrete organisatie	48.900
Video	45.700
Eindwerk	684.000

### YAHOO

Totaal	522.000
Boek	156.000
Artikel krant	42.800
Site concrete organisatie	390.000
Video	246.000
Eindwerk	17.700

### BING

Totaal	417.000
Boek	64.500
Artikel krant	17.400
Site concrete organisatie	230.000
Video	96.500
Eindwerk	20.100

## ECOSIA

Totaal	416.000
Boek	64.300
Artikel krant	17.300
Site concrete organisatie	230.000
Video	96.400
Eindwerk	20.100

### 1.3 Limo

#### Zoekterm 1: alternatieve communicatie

Totaal	246
Boek	60
Artikel krant	176
Site concrete organisatie	0
Video	3
Eindwerk	46

#### Zoekterm 2: doelgroepen alternatieve communicatie

Totaal	8
Boek	1
Artikel krant	6
Site concrete organisatie	0
Video	0
Eindwerk	1



### Zoekterm 3: communicatiehulpmiddelen voor alternatieve communicatie

Totaal	20
Boek	10
Artikel krant	3
Site concrete organisatie	0
Video	0
Eindwerk	7

#### 1.4 Kwaliteit zoekresultaten

Voor mijn eerste zoekterm heb ik gekozen voor het thema alternatieve communicatieapps. Ik zal een artikel bekijken en nagaan of deze betrouwbaar is of niet.

(<https://www.techpulse.be/article/131919/vijf-alternatieve-communicatie-apps/>)

C: Dit artikel werd gepost op 4 oktober 2011. Dit is voor het onderwerp niet recent genoeg omdat er volgens mij toch wel al een aantal nieuwe ontwikkelingen zijn in verband met alternatieve communicatieapps.

R: Bij dit artikel staan geen bronnen vermeld. Het gaat hier niet om iemand zijn mening want er staan gewoon verschillende soorten apps op en dat is een feit dat ze bestaan. Dus je kan in dit opzicht wel gebruik maken van dit artikel voor mijn onderzoek.

A: Deze tekst werd geschreven door Jan Custers. Ik heb eens op het internet gezocht en ik vind niet meteen iets terug over deze persoon en wat hij doet dus kan ik ook niet met zekerheid zeggen dat hij een expert is.

P: Het internetdomein is .be. De bedoeling van dit artikel is om de mensen te informeren over de apps. Eigenlijk kan iedereen die dit wil het artikel raadplegen. Er staat reclame op de site dit niets te maken heeft met de inhoud.

We kunnen dus besluiten dat dit artikel niet 100% betrouwbaar is en dat ik deze dus beter niet zou gebruiken.

Voor mijn tweede zoekterm koos ik voor het thema communicatiehulpmiddelen. Het is een pdf bestand over hulpmiddelen voor communicatie. Ik zal hier opnieuw nagaan op betrouwbaarheid.

(<http://www.ikkannietpraten.be/documenten/overzicht.pdf>)

C: Ik vind nergens gegevens over wanneer de website werd gemaakt of wanneer deze werd geüpdatet.

R: Op het bestand staan heel veel bronnen en als je daarop klikt vind je telkens meer info over het hulpmiddel waarover het gaat. Ook de bron van de website zelf staat erop. Er staat geen mening op enkel feiten.

A: Het bestand werd gemaakt door modem en volgens dat ik het goed lees op de website is dit iets van het expertnetwerk voor ondersteunende technologie van de Thomas More hogeschool. Het is dus wel een feit dat ze expert zijn in dit onderwerp.

P: Het internetdomein is .be. De bedoeling is om de mensen te informeren. Het is bedoelt voor mensen met een beperking die taalkundig (qua spreken) niet goed kunnen communiceren en ook voor hun begeleiders. Er staat reclame op hun website maar die heeft wel te maken met hen en het onderwerp.

Het is dus een website/ document die betrouwbaar is en dus kunnen gebruiken voor ons verdere onderzoek.

Als derde zoekterm koos ik voor doelgroepen alternatieve communicatie. Ook hierbij zal ik hun betrouwbaarheid nagaan.

[http://www.antwerpen.be/docs/Stad/Bedrijven/Sociale\\_zaken/SZ\\_Emanc/brochure\\_communicatie\\_voor\\_iedereen.pdf](http://www.antwerpen.be/docs/Stad/Bedrijven/Sociale_zaken/SZ_Emanc/brochure_communicatie_voor_iedereen.pdf)

C: Er staat opnieuw niet op wanneer het bestand gemaakt werd of geüpdatet werd.

R: Er staan geen bronnen op het artikel. Het gaat hier in dit document niet om de mening van iemand.

A: De auteur is Tom Meeuws en die heeft dit geschreven in samenwerking met stad Antwerpen denk ik want er staat bij dat het van Antwerpen is. Ik heb hem eens opgezocht en hij is een Belgisch pedagoog en politicus dus hij zal wel kennis van zaken hebben en een expert zijn in dit onderwerp.

P: Het internetdomein is .be. De bedoeling waarmee dit document werd gemaakt is om mensen te informeren over bij wie we allemaal alternatieve communicatie kunnen gebruiken. Het is voor iedereen bedoeld. Er is ook geen reclame op het document.

We kunnen dus zeggen dat dit waarschijnlijk toch wel een betrouwbaar document is waarmee we verder kunnen werken.

### 1.5 Kritische terugblik op algemene verkenning

Het was niet altijd makkelijk om echt concrete en verschillende dingen terug te vinden over alternatieve communicatie. Ik zou niet direct andere trefwoorden gebruiken omdat ik uiteindelijk toch wel een aantal dingen heb gevonden. Ik heb van elk bronnentype iets gevonden, maar niet alles was even goed. Ik vond persoonlijk dat de meeste video's niet goed waren om echt meer info te krijgen over alternatieve communicatie. Mijn voornemen naar de toekomst toe is om ook meer dingen op te zoeken op andere zoekmachines dan google want ik heb toch wel gezien dat je daar soms meer en betere resultaten kan krijgen.

## 1.6 Mogelijke onderzoeks- of informatievragen

- Gebruiken andere landen nog andere communicatiehulpmiddelen?
- Kunnen we nog een andere zoekmachine raadplegen?
- Hoe kunnen we alternatieve communicatiemiddelen meer promoten zodat nog meer mensen weet hebben van het bestaan ervan?
- Zouden ik nog meer info kunnen vinden over apps voor alternatieve communicatie dan die die ik nu heb gevonden?

## 2.Basistekst

### 2.1 Bronvermelding basistekst

Gosselinckx, M. (2015-2016). *Ondersteunende en alternatieve communicatie. Ontwikkeling van een communicatiemiddel voor Jef*. Geraadpleegd op 14 december '18, op [http://depot.lias.be/delivery/DeliveryManagerServlet?dps\\_pid=IE9349284](http://depot.lias.be/delivery/DeliveryManagerServlet?dps_pid=IE9349284)

### 2.2 Bronvermelding bis

“Ondersteunende en alternatieve communicatie lijkt een goede manier om met vertraagde spraak- en taalontwikkeling om te gaan en hier wil ik dan ook graag rond werken.” (Michèle Gosselinckx, 2015-2016, p.1)

### 2.3 Context

Mijn tekst komt uit een eindwerk. Het is was een eindwerk van een leerling uit de bachelor Sociale Readaptatiewetenschappen. De auteur van de tekst namelijk Michèle Gosselinckx is verantwoordelijk voor het schrijven van de gehele tekst. De uitgever is UC Leuven-Limburg. De auteur werkte voor de gehele tekst alleen. De tekst is bedoelt voor mensen die meer willen weten over het communiceren met mensen die een mentale beperking hebben.

### 2.4 Verneem meer over de auteur

De auteur van mijn tekst is Michèle Gosselinckx. Ze was een studente aan de UC Leuven-Limburg. Ze studeerde daar Sociale Readaptatiewetenschappen. Ze werkt nu als opvoeder/ begeleidster in Therapeutisch Kinderdagverblijf het veer. Deze info heb ik gevonden op een website omdat er in de tekst zelf niks stond over wie ze is.

(<https://be.linkedin.com/in/mich%C3%A8le-gosselinckx-313a12b4>)

### 2.5 Structuur

De tekst kent een duidelijke structuur. Er werd gewerkt met alinea's en ook is er gewerkt met titels en tussentitels. De kernwoorden onderaan sommige pagina's zorgen ervoor dat het geheel overzichtelijk is. Er staan in de tekst ook nog verschillende figuurtjes in ter illustratie. De bronvermelding heeft ze helemaal gedaan volgens APA. Op pagina 1 werd gewerkt met 2 voetnoten. Dit geeft extra info over een aantal dingen die in de tekst zelf staan.

### 2.6 Soortgelijke info zoeken en aanduiden

Bronnen

Specialisten

Begrippen/ definities

Organisaties

## 2.7 Lijsten met de gelijksoortige info

Organisaties	<p>De organisatie die hierin voorkomt is Therapeutisch Kinderdagverblijf 'Het veer'. Ik heb via de sociale kaart de contactgegevens opgezocht van deze organisatie. Deze gegevens zijn:</p> <p>telefoon</p> <p>03 778 02 54</p> <p>Online:</p> <p><a href="http://www.hetveer.be">http://www.hetveer.be</a></p> <p>E-mail:</p> <p><a href="mailto:therapeutischkinderdagverblijf@hetveer.be">therapeutischkinderdagverblijf@hetveer.be</a></p>
Specialisten	<p>Er staan vier specialisten vermeld in de tekst namelijk <b>Bondy en Frost</b>. Zij hebben het Picture Exchange Communication System (PECS) ontwikkeld. Dit is een systeem gebaseerd op prenten. De andere twee specialisten zijn <b>Wilkinson &amp; Hennig</b>. Zij hebben gezegd dat ondersteunende en alternatieve communicatie kan onderverdeeld worden in methoden zonder hulp en methoden met hulp.</p>
Vaktermen	<p>Inconsistent wil zeggen: gebrek aan samenhang of verband vertonend</p> <p>Gedepersonaliseerd wil zeggen: van zichzelf vervreemden</p> <p>Complexiteit wil zeggen: ingewikkeld</p>
Soorten bronnen	<p>Er staan bronnen op die van internet komen, maar ook papieren bronnen. De bronvermelding is gebeurd via APA, dit weet ik omdat het er soms gewoon bij staat en de andere heb ik gecontroleerd. Er zaten zowel Nederlandstalige als Engelstalige bronnen tussen.</p>
Top 5 bronnen	<p>National Autism Resources. (z.d.). The Picture Exchange Communication System (PECS). Geraadpleegd op 8 oktober 2015, van <a href="http://www.nationalautismresources.com/pictureexchange-communication-system.html">http://www.nationalautismresources.com/pictureexchange-communication-system.html</a></p> <p>Ik heb dit gekozen omdat ik ook eens een Engelse tekst wilde bekijken.</p>

	<p>Lembrechts, D. (2005). Zeggen zonder spreken. Eenvoudige communicatiehulpmiddelen en grafische symbolen onder de loep. Echo's uit gehandicaptenzorg, 26, 19-23.</p> <p>Ik heb dit gekozen omdat ik wilde weten over welke echo's het gaat, namelijk de echo van de buik of de echo van de naklank.</p> <p>Beta vzw (z.d.). Hoe zit het prentensysteem in elkaar? Geraadpleegd op 8 december 2015, van <a href="https://www.betasymbols.com/nl/prenten">https://www.betasymbols.com/nl/prenten</a></p> <p>Ik heb dit gekozen omdat ik wat meer te weten wil komen over het prentensysteem.</p> <p>Skil (2014). Communicatie met symbolen. Geraadpleegd op 9 december 2015, van <a href="http://skil.skilate.com/nl/producten/ondersteunde-communicatie/communicatie-metsymbolen">http://skil.skilate.com/nl/producten/ondersteunde-communicatie/communicatie-metsymbolen</a></p> <p>Ik heb dit gekozen omdat dit me nog een interessant onderwerp leek.</p> <p>Venema, A. (2005). Schrijven voor welzijnswerkers. Bussum: uitgeverij Coutinho.</p> <p>Ik heb dit gekozen omdat dit iets is waarvan ik niet meteen de link zie met alternatieve communicatie en ik er dus meer over te weten wil komen.</p>
--	--

### 3. Beschikking krijgen en meer zoeken

#### 3.1 Vindplaats bronnen

Michèle Gosselinckx Ondersteunende en alternatieve communicatie. Ontwikkeling van een communicatiemiddel voor Jef.	<a href="http://depot.lias.be/delivery/DeliveryManagerServlet?dps_pid=IE9349284">http://depot.lias.be/delivery/DeliveryManagerServlet?dps_pid=IE9349284</a>
Skill Communicatie met symbolen	<a href="http://skil.skilate.com/nl/producten/ondersteunde-communicatie/communicatie-metsymbolen">http://skil.skilate.com/nl/producten/ondersteunde-communicatie/communicatie-metsymbolen</a>
Beta vzw Hoe zit het prentensysteem in elkaar	<a href="https://www.betasymbols.com/nl/prenten">https://www.betasymbols.com/nl/prenten</a>
Lembrechts D. Zeggen zonder spreken.	Ze heeft dit boek ontleend uit de bibliotheek.
Venema A. Schrijven voor welzijnswerkers.	Ook dit boek werd ontleend uit de bibliotheek.
National Autism Resources. The Picture Exchange Communication System (PECS).	<a href="http://www.nationalautismresources.com/pictureexchange-communication-system.html">http://www.nationalautismresources.com/pictureexchange-communication-system.html</a>
Vermeulen P. ...!?: over autisme en communicatie.	Dit boek werd opnieuw ontleend uit de bib.
Sclera vzw Sclera-pictogrammen.	<a href="http://www.sclera.be/nl/picto/overview">http://www.sclera.be/nl/picto/overview</a>
Poelmans, P., & Severijnen, O. De APA-richtlijnen: over literatuurverwijzing en onderzoeksrapportage.	Opnieuw werd dit ontleend uit de bib.

N.N. Blissymbols	<a href="https://en.wikipedia.org/wiki/Blissymbols">https://en.wikipedia.org/wiki/Blissymbols</a>
Modem vzw Gouverneur Kinsbergen Symbolencommunicatiesoftware.	<a href="http://modem.kinsbergenvzw.be/images/stories/modem/docs/docsnieuwehuisstijl/symbolencommunicatiesoftware.pdf">http://modem.kinsbergenvzw.be/images/stories/modem/docs/docsnieuwehuisstijl/symbolencommunicatiesoftware.pdf</a>
International Society for Augmentative and Alternative Communication.  What is AAC?	<a href="https://www.isaac-online.org/english/whatis-aac/">https://www.isaac-online.org/english/whatis-aac/</a>
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.  APA: Bronnenlijst.	<a href="http://specials.han.nl/themasites/studiecentra/verwerken-endelen/bronnen-vermelden/apa-normen/#comp00004b902de60000000b27453d">http://specials.han.nl/themasites/studiecentra/verwerken-endelen/bronnen-vermelden/apa-normen/#comp00004b902de60000000b27453d</a>
Gezin en Handicap vzw  Blissboekje	<a href="http://www.gezinenhandicap.be/wp-content/uploads/2014/06/Blissboekje.pdf">http://www.gezinenhandicap.be/wp-content/uploads/2014/06/Blissboekje.pdf</a>
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen  APA: in de tekst	<a href="http://specials.han.nl/themasites/studiecentra/verwerken-endelen/bronnen-vermelden/apa-normen-citeren-en-par/">http://specials.han.nl/themasites/studiecentra/verwerken-endelen/bronnen-vermelden/apa-normen-citeren-en-par/</a>

### 3.2 Auteur(s) basistekst

Er is geen enkel ander werk te vinden in de campusbibliotheek over mijn auteur. Ik kan dus ook geen titels kiezen die met mijn thema verwant zijn en ook geen bronvermelding maken. De sterauteurs die ik koos zijn bondy en Wilkinson. Ik heb wat verdere dingen over hen opgezocht. Dit zijn de resultaten ervan:

Van Bondy heb ik niks gevonden van boeken en dergelijke die anders waren dat de dingen die al in het eindwerk staan.

Van Wilkinson heb ik ook geen boek gevonden, maar wel een website met extra uitleg.

Janssen, M. (16 juni '11). Communiceren op de tast bij personen met doofblindheid.

Geraadpleegd op 16 december '18,

[http://www.ocleerstoel.nl/files/media/Marleen\\_Janssen\\_Presentati1.pdf](http://www.ocleerstoel.nl/files/media/Marleen_Janssen_Presentati1.pdf)



### 3.3 Het colofon als snelle info

Ik heb het boek '...!?: over autisme en communicatie gekozen'. De voorkant ziet er wat mysterieus uit en je weet ook niet wat ze met het begin van de titel namelijk , ...!?, bedoelen.

Het boek is uitgegeven door epo, uitgeverij. Het boek werd uitgegeven in 2001. Er is geen drukker te vinden van het boek en ook het soort papier weet ik niet. Het boek heeft ook geen illustrator en vertaler. Er staat ook geen lettertype in het boek. Het is de 1<sup>e</sup> druk van het boek. Op de achterflap gaat het vooral over de auteur en diens vorige boeken.

De trefwoorden die ik vond op mijn achterflap zijn: fundamenteel, autismespectrumstoornis en alternatieve communicatie. Op de voorflap staan niet echt trefwoorden/ vaktermen want het is eigenlijk louter de titel. Bij het colofon stonden er ook geen echte trefwoorden of vaktermen.

### 3.4 Verder zoeken buiten basistekst

	Zoekterm: personen met een verstandelijke beperking	Zoekterm: communicatiestoornis en	Zoekterm: communicatiehulpmidde len
boeken	Ter Horn, G.H.M.M. (1997). <i>Handboek mogelijkheden: vraaggerichte zorg voor mensen met een verstandelijke handicap</i>	Manders, E. (2016). <i>Handboek neurologische communicatiestoornis en.</i>	S.I. (2002). <i>Woningaanpassing, ADL hulpmiddelen, communicatiehulpmiddel en en computeraanpassingen</i>
Artikels vaktijdschriften	Van Iperen, s. (24 april '14). Slecht nieuws vertellen aan mensen met een verstandelijke beperking. <i>SOZIO</i> , p1.	ter Mors, A.J.W. bus B.A.A. (2018). Cognitieve communicatiestoorn is ten gevolge van niet-aangeboren hersensletsel in de rechter hemisfeer. <i>Tijdschrift voor psychiatrie</i> , p1-3.	Ik heb hiervoor geen resultaten gevonden.
Eindwerken	Wellens, C. (2018). <i>Zelfstandig wonen voor personen met verstandelijke beperking: cohousing.</i> Geraadpleeg	Leen, G. (2001). <i>Toepassingsaspecten op Mind Express voor personen met verworven communicatiestoornis en.</i> Geraadpleegd op 16 december '18	Van Belle, K. (2014). <i>Communicatiehulpmiddel en voor kinderen met het syndroom van Down tijdens therapeutische interventies.</i> Geraadpleegd op 16 december '18

	d op 16 december '18		
Onderzoeksliteratuur	Ik vond hier niks.	Ik vond hiervan niks.	Rijksinstituut Groningen, (18 september '17). <i>systematisch literatuur zoeken</i> . Geraadpleegd op 16 december '18
E- artikels	Bral, S. (14 december '18). Samen enorme afstanden overbruggen. <i>Het laatste nieuws</i> .	Hier werden geen resultaten van gevonden.	Krli. (23 november '18). Plannen om headsets ook in amateur- en provinciaal voetbal toe te laten. "ook in lagere reeksen kan dit een meerwaarde zijn". <i>Het nieuwsblad</i> .
Internet algemeen	VAPH. (2017). <i>Verstandelijke handicap</i> . Geraadpleegd op 16 december '18.	VieCuri. (2016). <i>Communicatiestoornissen en na letsel in de rechter hersenhelft</i> . Geraadpleegd op 16 december '18.	KOC. (2017). <i>Oplossingen om te communiceren voor personen stem-, taal- of spraakstoornis</i> . Geraadpleegd op 16 december '18.
beeldmateriaal	Raamwerk. (2015). <i>Raamwerk-verstandelijke beperking</i> . Geraadpleegd op 16 december '18.	VMBO. (2015). Deel 2: communicatie en ruis. Geraadpleegd op 16 december '18.	HomeCare Innovation BV. (2017). TubusOne/ communicatiehulpmiddel voor touchscreenapparatuur/ HomeCare Innovation.
Digitale anderstalige bronnen	Hier heb ik niks over gevonden	Ik heb hier niks over gevonden.	Wilkinson, K. M., & Hennig, S. (2007). The state of research and practice in augmentative and alternative communication for children with developmental/ intellectual disabilities. <i>Mental Retardation and Developmental Disabilities Research Reviews</i> , 13, 58-69.

Ik heb voor de boeken die ik heb opgezocht gezocht op limo. Daar kreeg ik 185 zoekresultaten voor zoekterm 1, 264 resultaten voor zoekterm 2 en 12 resultaten voor zoekterm 3.

Voor de vaktijdschriften heb ik gezocht op google gezocht en daar vond ik voor mijn eerste zoekterm 129 resultaten, voor mijn tweede 2 resultaten en voor mijn derde geen resultaten.

Voor eindwerken heb ik ook gezocht op limo. Daar kreeg ik voor mijn eerste term 218 resultaten, voor mijn tweede 20 resultaten en voor mijn derde 8 resultaten.

Voor onderzoeksliteratuur heb ik gezocht op google. Hier vond ik amper iets enkel bij de laatste zoekterm 1 resultaat.

Voor E- artikels zocht ik op gopress academic. Ik heb hier voor mijn eerste term 27 resultaten gevonden, voor mijn tweede geen resultaten en voor mijn derde 1 resultaat.

Ik heb voor het internet algemeen alles opgezocht op google. Voor de eerste term vond ik 4.090.000 resultaten, voor de tweede 71.000 resultaten en voor de derde 24.400 resultaten.

Voor beeldmateriaal zocht ik op YouTube. Hier is wel niet te vinden hoeveel resultaten er zijn per zoekopdracht.

Voor anderstaligebronnen stond er in mijn basistekst een van de laatste zoekterm.

## 4. Contextualiseren

### 4.1 Organisaties

Cirkant vzw - Pedagogische Projectendienst Arrondissement Turnhout:

Brailleliga- regiohuis Kortrijk:

Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg Prisma- locatie Beernem- deelwerking mensen met een verstandelijke beperking- consulentenwerking Ampel:

Op de pagina staat alles mooi onderverdeeld per rubriek. Dit staat helemaal bovenaan de pagina. Op de homepage staat wat de Ampel is. De website is geschreven door de Ampel zelf. De website is op zich gericht naar iedereen, maar het is in de eerste plaats het meest gericht naar personen met verstandelijke beperking met bijkomende psychische/psychiatrische en/of gedragsproblemen, en hun omgeving. De website is mooi gestructureerd en opgebouwd. De kleuren waarmee gewerkt wordt zorgen er ook voor dat het me echt aanspreekt. Het is geschreven in een taal die begrijpbaar is voor iedereen. Het is ook direct duidelijk wat je waar moet zoeken. Ook wordt er gewerkt met alinea's en dat maakt het geheel wel veel overzichtelijker. Ze werken ook met titels en tussentitels en je merkt daar een duidelijk verschil tussen want bij de titels staan er nog groene pijlen bij en ook het lettertype is anders dan die van de tussentitels. Zo herken je terug die duidelijke structuur erin. Er staat geen datum vermeld van wanneer de site gemaakt of eventueel aangepast en vernieuwd werd. De taal is niet zakelijk wat ook zorgt dat het meer aantrekkelijk is en ook gewoon beter begrijpbaar is. De bron is volgens mij wel betrouwbaar omdat het gemaakt is door een organisatie die veel weet over het onderwerp. Wel zou het alles nog betrouwbaarder hebben gemaakt als er een specifieke auteur of datum zou bij gestaan hebben. Er staan ook een aantal verwijzingen op hun website naar de organisaties waarmee ze werken. De inhoud is ook voor iedereen te begrijpen omdat er ook niet echt moeilijke woorden in staan dus er is echt geschreven in schrijftaal. Zo kan iedereen, jong en oud, op de website terecht en dat zorgt er ook voor dat meer mensen zullen kijken ernaar omdat het veel toegankelijker wordt zo. Prisma is een onderdeel van Ampel en is gelegen in Beernem. Adres en hoe je ze kan bereiken is ook makkelijk te vinden op de website. <sup>i</sup>

### 4.2 Juridische documenten

Decreet betreffende radio-omroep en televisie (10 mei 2009). *Belgisch Staatsblad*.

Wijziging bij wet artikel 40 met betrekking tot statuut bij de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector. (B.S. 24 januari 2003). *Belgisch instituut voor postdiensten en telecommunicatie*, 35.

Decreet tot wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 5 mei 2006 houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal (23 juni 2014). *Belgisch Staatsblad*, 44905.

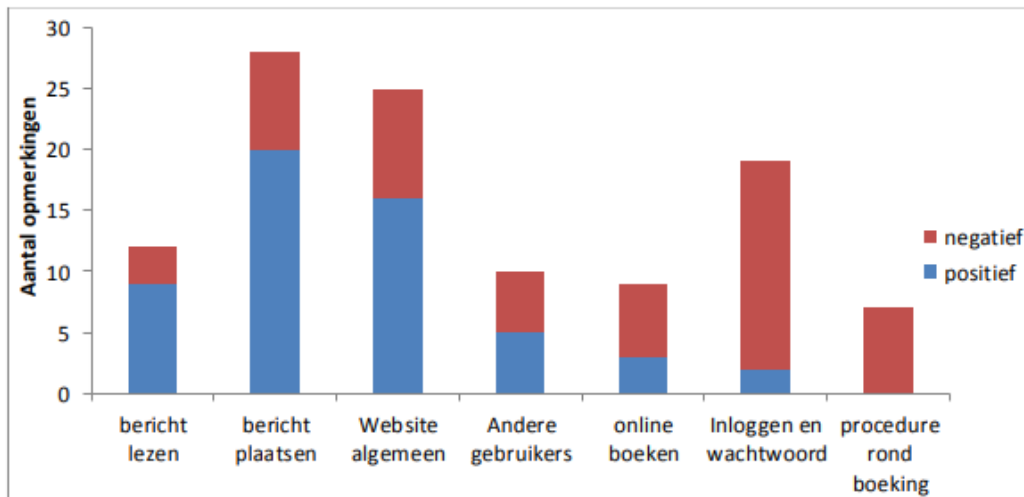
### 4.3 Maatschappelijke context

Er is geen minister die zich bezig houdt met alternatieve communicatie. Ik heb wel gevonden dat Theo Francken naast politicus ook pedagoog is dus het zou best kunnen dat hij veel weet over het onderwerp alternatieve communicatie en dat hij er ook iets meer over zou kunnen vertellen.

Daarnaast heb ik de maatschappelijke organisatie vzw De As gevonden. Het is een organisatie die zich vooral de belangen van personen met een handicap aantrekt. Dit is hun visie op dit thema: Recht op volwaardig burgerschap, recht op bestaan als persoon met een handicap, recht op medezeggenschap, recht op deskundige en hoogkwalitatieve zorg.

## 4.4 Statistieken

De statistieken waren nogal moeilijk te vinden als ik de zoekterm “alternatieve communicatie ingaf, dus heb ik gerichter gekeken naar wat er zoal over te vinden valt. Als eerste heb ik een van mijn doelgroepen gekozen, namelijk ouderen. Als tweede wilde ik iets meer te weten komen over sociale media, want dat is ook een alternatief communicatiemiddel. Ik heb dan daarvan iets gevonden, maar het gaat wel om de toestellen die gebruikt worden om van sociale media gebruik te kunnen maken.

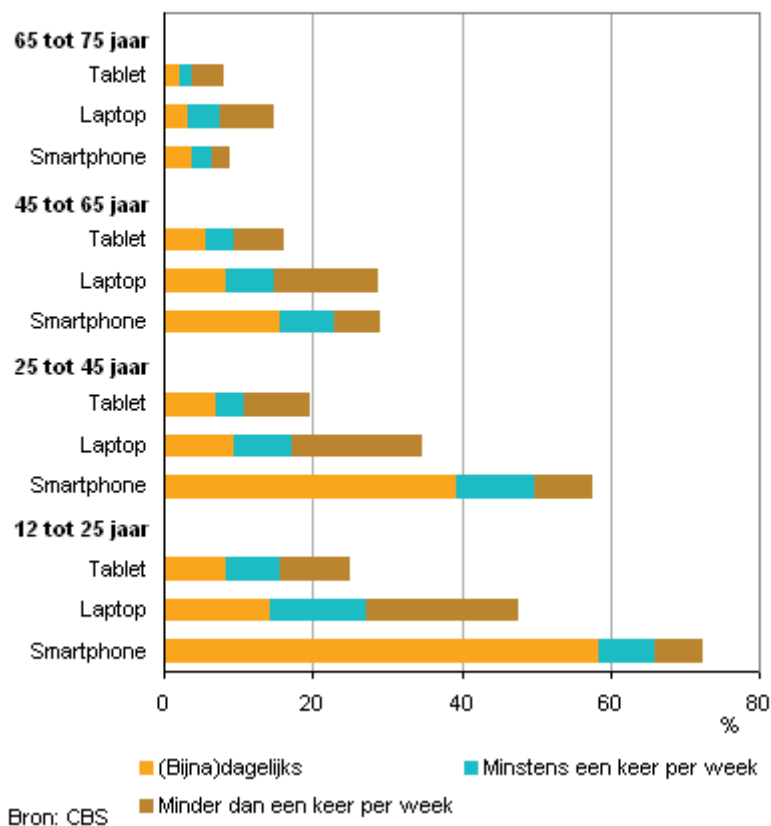


Figuur 9 De hoeveelheid opmerkingen over verschillende aspecten van het websitegebruik, onderverdeeld in negatieve en positieve opmerkingen, op volgorde van verhouding positief/negatief.

Deze statistiek gaat over de hoeveelheid positieve en negatieve opmerkingen er gegeven zijn rond de aspecten van internetgebruik. Het is een statistiek die de resultaten weergeeft bij ouderen want op de site waar ik deze heb gehaald is deze groep de doelgroep.

Dekker, T. (2013). *online communicatie voor ouderen - motivaties en barrières*. Geraadpleegd op 16 december '18, <file:///C:/Users/jelen/Downloads/Dekker%203231984.pdf>

## Gebruik internet onderweg naar leeftijd, 2012



Deze statistiek bekijkt het gebruik van internet onderweg en dat per leeftijd. Daarnaast hebben ze nog bij elke leeftijdscategorie gekeken naar verschillende toestellen, namelijk tablet, laptop en smartphone.

Leenen, J. Sleijpen, G. (2013). *Mobiel online vooral met de smartphone*. Geraadpleegd op 16 december '18, <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2013/28/mobiel-online-vooral-met-de-smartphone>

## 5. Afwerking individueel werkdocument.

### 5.1 Maak jouw document aantrekkelijk en gestructureerd.

Ik heb alles in het document volgens dezelfde structuur gemaakt en gezorgd dat alles duidelijk te vinden is.

### 5.2 Controleer op volledigheid.

Ik heb nog eens achteraf alles gecontroleerd in mijn opdracht of ik niks had overgelaten en dat is niet het geval.

### 5.3 Formuleer een persoonlijk besluit over de opdracht.

Het was voor mij nieuw om met andere zoekmachines dan google te werken en nu heb ik toch gemerkt dat er andere zoekmachines zijn die even goede of zelfs betere resultaten geven dan die op google. In dat opzicht was het dus al heel leerrijk.

Voor mij was deze opdracht echt heel moeilijk om te maken omdat ik totaal niet goed overweg kan met een computer. Daardoor ben ik er ook tot op het laatste moment mee bezig geweest. Het was wel leerrijk omdat ik veel nieuwe dingen heb geleerd over mijn onderwerp. De volgende keer zou ik er misschien wel iets sneller aan beginnen omdat ik in de lessen nooit mee was met de stappen. Het is op zich niet erg om achter te zijn, maar thuis begreep ik dan gewoon vaak niet wat ik moest doen. Ik heb dan wat uitleg gevraagd over wat je precies moest doen bij de opdrachten die ik niet begreep en dat heeft me goed vooruit geholpen. Het was over het algemeen interessant en vernieuwend om te doen.

<sup>1</sup> 354

## 6. Bronnenlijst

Beta vzw (z.d.). Hoe zit het prentensysteem in elkaar? Geraadpleegd op 8 december 2015, van <https://www.betasymbols.com/nl/prenten>

Bral, S. (14 december '18). Samen enorme afstanden overbruggen. *Het laatste nieuws*.

Decreet tot wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 5 mei 2006 houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal (23 juni 2014). *Belgisch Staatsblad*, 44905.

Dekker, T. (2013). *online communicatie voor ouderen - motivaties en barrières*. Geraadpleegd op 16 december '18, <file:///C:/Users/jelen/Downloads/Dekker%203231984.pdf>

Gosselinckx, M. (2015-2016). *Ondersteunende en alternatieve communicatie. Ontwikkeling van een communicatiemiddel voor Jef*. Geraadpleegd op 14 december '18, op [http://depot.lias.be/delivery/DeliveryManagerServlet?dps\\_pid=IE9349284](http://depot.lias.be/delivery/DeliveryManagerServlet?dps_pid=IE9349284)

Janssen, M. (16 juni '11). Communiceren op de tast bij personen met doofblindheid. Geraadpleegd op 16 december '18, [http://www.ocleerstoel.nl/files/media/Marleen\\_Janssen\\_Presentati1.pdf](http://www.ocleerstoel.nl/files/media/Marleen_Janssen_Presentati1.pdf)

KOC. (2017). *Oplossingen om te communiceren voor personen stem-, taal- of spraakstoornis*. Geraadpleegd op 16 december '18.

Krli. (23 november '18). Plannen om headsets ook in amateur- en provinciaal voetbal toe te laten. "ook in lagere reeksen kan dit een meerwaarde zijn". *Het nieuwsblad*.

Leenen, J. Sleijpen, G. (2013). *Mobiel online vooral met de smartphone*. Geraadpleegd op 16 december '18, <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2013/28/mobiel-online-vooral-met-de-smartphone>

Leen, G. (2001). *Toepassingsaspecten op Mind Express voor personen met verworven communicatiestoornissen*. Geraadpleegd op 16 december '18

Lembrechts, D. (2005). Zeggen zonder spreken. Eenvoudige communicatiehulpmiddelen en grafische symbolen onder de loep. *Echo's uit gehandicaptenzorg*, 26, 19-23.

Manders, E. (2016). *Handboek neurologische communicatiestoornissen*.

N.N. (2015). *Blissymbols [Online afbeelding]*. Geraadpleegd op 28 december 2015, van <https://en.wikipedia.org/wiki/Blissymbols>

N.N. (z.d.). *Waar kan ik pictogrammen vinden? [Online afbeelding]*. Geraadpleegd op 29 december 2015, van <http://www.ikwilvisualiseren.be/pictogrammen.html>

National Autism Resources. (z.d.). The Picture Exchange Communication System (PECS). Geraadpleegd op 8 oktober 2015, van <http://www.nationalautismresources.com/pictureexchange-communication-system.html>

Poelmans, P., & Severijnen, O. (2014). *De APA-richtlijnen: over literatuurverwijzing en onderzoeksrapportage*. Bussum: uitgeverij Coutinho.

Preston, D., & Carter, M. (2009). A Review of the Efficacy of the Picture Exchange Communication System Intervention. *Journal Of Autism And Developmental Disorders*, 39, 1471-1486. Doi: 10.1007/s10803-009-0763-y

Raamwerk. (2015). *Raamwerk- verstandelijke beperking*. Geraadpleegd op 16 december '18.



Rijksinstituut Groningen, (18 september '17). *systematisch literatuur zoeken*. Geraadpleegd op 16 december '18

S.I. (2002). *Woningaanpassing, ADL hulpmiddelen, communicatiehulpmiddelen en computeraanpassingen*

Sclera vzw (z.d.). *Sclera-pictogrammen*. Geraadpleegd op 10 november 2015, van <http://www.sclera.be/nl/picto/overview>

Skil (2014). *Communicatie met symbolen*. Geraadpleegd op 9 december 2015, van <http://skil.skilate.com/nl/producten/ondersteunde-communicatie/communicatie-metsymbolen>

Ter Horn, G.H.M.M. (1997). *Handboek mogelijkheden: vraaggerichte zorg voor mensen met een verstandelijke handicap*

VAPH. (2017). *Verstandelijke handicap*. Geraadpleegd op 16 december '18.

Venema, A. (2005). *Schrijven voor welzijnswerkers*. Bussum: uitgeverij Coutinho.

Van Belle, K. (2014). *Communicatiehulpmiddelen voor kinderen met het syndroom van Down tijdens therapeutische interventies*. Geraadpleegd op 16 december '18

Vermeulen, P. (2001). *...!?: over autisme en communicatie*. Berchem: Vlaamse Dienst Autisme en uitgeverij EPO vzw.

Wilkinson, K. M., & Hennig, S. (2007). *The state of research and practice in augmentative and alternative communication for children with developmental/ intellectual disabilities. Mental Retardation and Developmental Disabilities Research Reviews, 13, 58-69*

Wellens, C. (2018). *Zelfstandig wonen voor personen met verstandelijke beperking: cohousing*. Geraadpleegd op 16 december '18

Wijziging bij wet artikel 40 met betrekking tot statuut bij de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector. (B.S. 24 januari 2003). *Belgisch instituut voor postdiensten en telecommunicatie*, 35.

---